

СИСТЕМА РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ УЧНЯМИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

У статті висвітлено сучасний стан та особливості роботи з обдарованими учнями у Великій Британії. Проаналізовано принципи виявлення та ідентифікації здібностей обдарованих учнів, визначено напрями сучасної практики навчання обдарованих учнів (індивідуалізація, зовнішня та внутрішня диференціація навчання), висвітлено ефективні форми навчання, які застосовуються в англійських школах (“бендинг”, “сеттинг” та “стримінг”). Розкрито роль і значення у підтримці та розвитку здібностей обдарованих учнів таких провідних організацій, як: Національна асоціація допомоги обдарованим дітям та Інститут освіти у Вестмінстері.

Ключові слова: обдарованість, творчість, розвиток, стратегія навчання, диференціація, Велика Британія.

Проблема навчання та виховання обдарованих учнів набула особливого значення на порозі ХХІ ст. Відчутне прискорення в політичному й інтелектуальному осмисленні соціальних, технічних, економічних і культурних феноменів, характерних для глобалізації, викликало необхідність створення системи підтримки й захисту інтересів обдарованих учнів. Сьогодні проблема розвитку обдарованих дітей безпосередньо пов'язана з новими умовами й вимогами швидкоплинного світу, що породило ідею організації цілеспрямованої освіти людей, які мають виражені здібності в тій чи іншій галузі знань. Розвиток сучасного суспільства залежить від творчих зусиль людини, від її можливостей та здібностей. Таким чином, глобалізація стимулює активність особистості, вказує на необхідність підготовки її до майбутнього, ставить нові цілі й завдання перед системою освіти.

Найбільш важливою метою освітньої політики будь-якої розвинутої країни є використання інтелектуального потенціалу учнів. Реалії життя ініціюють створення моделей освіти, спрямованих на повноцінний розвиток кожної дитини в максимально можливому діапазоні її індивідуальних психологічних ресурсів і надання можливостей для самодостатньої, ініціативної й продуктивної життєдіяльності. Ці завдання є загальними для всіх груп учнів, але особливої актуальності вони набувають у навчанні обдарованих учнів, інтелектуальний і творчий потенціал яких усе більше розглядають як капітал держави [1].

Вітчизняні дослідники й практики прагнуть використати досвід зарубіжних колег, розвинути його позитивні сторони, запобігти “повторенню помилок”. Вивчення зарубіжного досвіду допоможе українській системі освіти обдарованих учнів у пошуках перспективних стратегій і нових форм навчання. Велика Британія має багатий практичний досвід у роботі з обдарованими дітьми, в якій беруть участь Міністерство освіти країни, вищі навчальні заклади, громадські й приватні організації. Національна асоціація підтримки обдарованих учнів з 1982 р. випускає спеціальний журнал “Навчання обдарованих у світі” (Gifted Educational International).

В умовах реформування та розбудови національної педагогічної освіти й практики українські дослідники-компаративісти широко вивчають зарубіжний досвід підтримки обдарованих особистостей у різних країнах, зокрема в Росії (М. Бір-

жева, Г. Тарасова, Г. Ульянова, С. Цветкова); у різних європейських країнах (Е. Лодзінська, Л. Попова, Л. Чухно) та США (І. Бабенко, П. Тадєєв, Н. Теличко). Однак аналіз науково-педагогічної літератури дає змогу стверджувати, що в Україні не здійснено цілісного дослідження підтримки обдарованості у Великій Британії, що й зумовило вибір теми статті.

Мета статті – висвітлення системи роботи з обдарованими учнями у Великій Британії.

Система освіти Великої Британії відрізняється централізованістю й диференціацією. Більшість шкіл є державними, але функціонують також і приватні. У 2010 р. 6,2 млн дітей віком від 6 до 15 років були учнями шкіл, у яких навчання здійснювалося англійською мовою. Діти віком від 3 місяців до 3 років можуть відвідувати платні дошкільні заклади; від 3 до 5 років – державні дошкільні заклади, а також заняття, що проводяться в початкових школах або приватних центрах. Безкоштовна освіта є доступною для всіх дітей віком від 3 до 4 років. У 2008 р. у країні стартував проект EYFS (Early Years Foundation Stage), метою якого є формування умінь на ранньому етапі життя, таких як: особисті, соціальні, емоційні, комунікаційні, мовні й письмові уміння, уміння вирішувати проблеми, робити висновки, розуміти світ, а також фізичний і креативний розвиток. Діти, які беруть участь у цьому проекті, перебувають під постійним наглядом педагогів, а кінцевим результатом такої співпраці є визначення індивідуальних освітніх потреб дитини [4]. Система середньої освіти складається з трьох рівнів: 1) початковий (Elementary School) – 5–11 років; 2) середній (Secondary School) – 11–16 років; 3) післяшкільний (Further Education) – 16–18 років. Середні школи поділяються за типами: граматична, об'єднана, сучасна, технологічна. Крім того, існують елітні приватні “паблік скулз” – школи інтернатного типу з роздільною системою навчання. Навчання в державних школах є безкоштовним. Набір дітей у школи відбувається за місцем проживання дитини, а в спеціалізовані – на основі шкільних досягнень. Навчальні програми відповідають вимогам шкільних стандартів з кожного предмета і складаються з чотирьох рівнів. На I–II рівнях вивчають англійську мову, математику, природничі науки, проектування і технології, інформаційні технології, історію, географію, мистецтво і проектування, музику та фізичне виховання; на III – (11–14 років) іноземну мову та науку про суспільство; на IV – (14–16 років) обов'язковими для вивчення є: англійська мова, математика, природничі науки, інформаційні технології, фізичне виховання та знання про суспільство, гуманітарні науки, а також стародавні іноземні мови. Обов'язковими для вивчення є також: релігія (на всіх рівнях навчання), сексуальне виховання і професійна освіта (III–IV рівень). У кінці навчання учні складають тести та отримують атестат про закінчення середньої школи. Тестування може бути в письмовій, усній або практичній формах залежно від обраного предмета.

Управління освітою в країні відбувається на трьох рівнях: перший – загальну політику на національному рівні визначає Департамент освіти й умінь; другий – відповідальність на місцевому рівні несуть місцева освітня влада й школи, які контролює Рада шкільних опікунів; третій – контроль за роботою школи здійснюють представники муніципалітету, батьківського комітету й педагогічний колектив. У Департаменті освіти й умінь працюють два агентства: перше – “Кваліфікаційне і навчальних програм” – визначає зміст національних навчальних програм і критерії оцінювання; друге – “Офіс стандартів в освіті” – здійснює моніторинг роботи всіх шкіл відповідно до вимог першого агентства [2].

У країні не існує спеціалізованих шкіл і класів для обдарованих учнів. Приватні школи можуть орієнтуватися на цю категорію учнів, однак їх мало і, як наслідок, у них навчаються діти заможних батьків. Згідно з дослідженнями, проведеними у 2006 р. представниками європейської мережі “Євридс”, для визначення обдарованого учня застосовуються такі терміни: “здібний учень”, “дуже здібний”, “талановитий”. Останній термін стосується учнів, які виявляють здібності в мистецтві й спорті. У статті ми використовуємо терміни “обдарованість” і “обдарований учень”.

У 1999 р. у Великій Британії була створена перша група консультантів у справах обдарованих і талановитих учнів. У національних навчальних програмах зазначено, що школа зобов’язана навчати учнів згідно з їх уміннями і здібностями. Обдаровані учні належать до категорії дітей зі спеціальними освітніми потребами, а освітнє законодавство визначає умови, які повинна створити школа, зокрема: створення можливостей для розвитку здібностей, визначення засобів підтримки учнів у їх розвитку, планування часу підтримки й максимального використання можливостей учня, створення реєстру поведінки учня для подальшої допомоги в шкільних досягненнях. В англійській системі освіти існує ряд стандартів: інституційні стандарти, пов’язані із засадами навчання обдарованих учнів; стандарти роботи вчителя стосуються роботи з обдарованими учнями на уроках; місцеві стандарти визначають форми допомоги, які місцева влада може запропонувати школам.

У документі “Біла Карта – твоя дитина, твоя школа, наше майбутнє: розбудова шкільної системи XXI століття” (“The White Paper – Your child, your school, our future: building a 21 century schools system”) визначено основні напрями роботи з учнями, зокрема обдарованими. До них належать: надання освіти на високому рівні для обдарованих учнів у всіх типах шкіл; проведення додаткових занять; надання психолого-педагогічної допомоги; співпраця з обдарованими учнями на місцевому рівні; створення мережі спеціальних шкіл, які підтримують обдарованих учнів; розробка програми, метою якої є допомога школам, що підтримують обдарованих учнів.

Школи здійснюють оцінювання якості роботи у сфері освіти обдарованих учнів. Важливими напрямками є: школа, батьки й опікуни зацікавлені в освіті обдарованих і талановитих учнів; школа піклується про якість навчання всіх учнів; порівняння успіхів учнів у школі з результатами всієї країни; перед обдарованими й талановитими учнями ставляться амбітні цілі, відбувається моніторинг їх успіхів; учителі-предметники ідентифікують та актуалізують освітні потреби обдарованих і талановитих учнів; учителі й особи, які допомагають обдарованим учням, тісно співпрацюють між собою, діляться досвідом, методами й формами роботи з обдарованими учнями; темп розвитку учнів є постійною темою для обговорення педагогічних нарад.

Ідентифікацію здібностей учнів проводять учителі, урахувавши шкільні й позашкільні досягнення учня. У процесі ідентифікації береться до уваги думка ровесників, батьків та самооцінка учня. Виявлення обдарованих учнів визначається не як окремий захід, а як частина цілісного навчального процесу. Згідно з вказівками національної програми, вчителі повинні виявляти 5% обдарованих учнів віком 11–19 років. Пошук відбувається з орієнтацією на тих, хто має вищий рівень розвитку, ніж відповідна вікова група. Якщо, наприклад, школа знаходиться в окрузі, де мешкають родини з низьким культурно-освітнім статком, то критерії виявлення ґрунтуються саме для цієї популяції. Тобто, в число обдарованих входять учні, які перевищують ці “місцеві” показники.

Принципи виявлення обдарованих учнів висвітлені в публікаціях Дж. Фрімен. Для пошуку обдарованих учнів сам навчальний процес будується за певними принципами, а саме “спортивним підходом” за аналогією з практикою, що встановилася в спорті. Дітям більш гнучко надаються навчальні ресурси, щоб вони мали можливість виявити себе з найкращої сторони в завданнях, які є для них викликом, вимагають сил та допомагають виявити здібності. Згідно з дослідженнями Т. Балхіна, вчителі як початкових, так і середніх шкіл рідко застосовують ідеальну модель ідентифікації обдарованих учнів. Стандарти, які існують, вирізняють три рівні ідентифікації учнів. Перший – початковий, школа має власну систему ідентифікації, диференції, шкільний реєстр з кількістю обдарованих учнів. Другий – розвивальний, робота з обдарованими учнями підлягає щорічному контролю, проводиться моніторинг успіхів учнів. Третій – взірцевий, школа застосовує багато способів ідентифікації обдарованих і талановитих учнів, реєстр обдарованих учнів піддається комплексному моніторингу, а вчителі мають доступ до контрольних даних. Англійська модель ідентифікації здібностей обдарованих учнів складається з десяти етапів: спостереження вчителя, збір даних та інформації, досягнення учня, креативність, позашкільна активність, тести інтелекту, інформація від батьків, результати про закінчення класу, інформація від ровесників, інформація від самого учня.

Варто зазначити, що психологи прямо не задіяні у виявленні обдарованих учнів. Їх внесок полягає в наданні інформації про особливості обдарованих учнів, у виокремленні критеріїв, які можна використовувати для ідентифікації. У процесі ідентифікації обдарованого учня вчитель користується вказівками щодо виявлення обдарованих і талановитих учнів. Вони містять такі характеристики: учень добре читає; надає швидкі й правильні відповіді; швидко опановує матеріал; добре розуміється з дорослими; має широке коло інтересів; художньо обдарований; має добру пам’ять; має власну точку зору; добре розуміється з ровесниками або, навпаки, не знаходить з ними спільної мови.

У початковій школі вияв талановитих учнів має максимально гнучкий характер і дає змогу частині учнів входити до категорії обдарованих. Для них створюються сприятливі умови для розвитку здібностей. У середній школі застосовуються тести та інші більш гнучкі методи для уточнення переваг та індивідуального профілю. У 2007 р. в англійських школах було виявлено 700 тис. обдарованих дітей. Кожна школа отримує гроші, які повинні витратитися лише на розвиток програм для обдарованих учнів. Опікунська рада вирішує, на що їх витратити: на виявлення обдарованих (запрошення спеціалістів-психологів з університету, проведення тестування); підготовку вчителів (оплата за навчання в університеті, запрошення спеціалістів для проведення тренінгів); розробку навчальних програм (замовлення програм); придбання необхідного обладнання.

У ряді шкіл застосовується “подвійний план”, згідно з яким шкільні предмети поділяються на дві групи: “першої необхідності” й “елективні”. Після третього класу учні проводять половину дня з одним учителем, вивчаючи предмети першої групи (мова, фізкультура, природознавство). Друга половина дня присвячена елективним предметам (математика, іноземна мова, мистецтво та музика). Кожен учень працює за індивідуальною програмою.

Спеціальний державний департамент з перевірки якості освіти й відповідності освітнім стандартам три рази на рік перевіряє роботу школи з обдарованими учнями та її ефективність. Думка спеціалістів має важливе значення в оцінюванні ефективності роботи з обдарованими учнями. У 2007 р. на основі висновків незалежних

експертів була достроково припинена програма “Академія обдарованої і талановитої молоді”, яка була аналогом американської стратегії літніх шкіл для обдарованих. Неврахування таких особливостей, як короткі шкільні канікули та традиції проводити канікули з родиною, негативно вплинули на розвиток програми. Тому комісією було визначено нові підходи в роботі з обдарованими учнями на 2007–2010 рр. Відповідальним за розробку програми є відділ з освіти обдарованих і талановитих Державного департаменту зі справ дітей, шкіл та родини. Нова національна програма розробляється і впроваджується на конкурсній основі. Цікавою є інтерактивна програма “Нова академія для учнів”. Пропозицією можуть скористатися учні віком від 4 до 19 років. Робота академії побудована на он-лайнному спілкуванні, яке охоплює різні галузі науки, літератури й мистецтва та дає змогу обдарованим дітям працювати у власному режимі й темпі. Висока якість програм забезпечується за рахунок тісної співпраці з відомими університетами Англії (Оксфорд, Кембридж). Усі розробки програм здійснюються на конкурсній основі. В роботі беруть активну участь також приватні фонди. Так, наприклад інтернет-система для математично обдарованих учнів розробляється одним з університетів Кембриджа. У межах цієї системи організований онлайнвий математичний клуб, до складу якого входять 50 тис. учасників з 70 країн. Мета проекту – позашкільне збагачення, не пов’язане з іспитами й навчальними програмами для учнів, які захоплюються математикою і намагаються вирішувати складні завдання. Щомісячно в Інтернеті виходить журнал, у якому публікуються математичні завдання, розбираються та коментуються розв’язки учнів. Спеціалісти університету регулярно читають лекції з наступним обговоренням. Розклад занять, тематика, імена лекторів і умови реєстрації розміщують в Інтернеті на весь навчальний рік.

За даними Рапорту “Євридс” ефективними освітніми рішеннями у сфері роботи з обдарованими учнями є: заняття на більш високому рівні й у групах учнів з різним рівнем здібностей (можливість проведення диференційованих занять або включення до навчальної програми інших предметів); індивідуальне навчання або навчання за індивідуальною програмою в групах учнів з різним рівнем здібностей (індивідуальна програма навчання, створення в класах груп учнів з однаковим рівнем здібностей; створення умов, які мотивують обдарованих учнів до навчання); індивідуальне навчання або навчання за індивідуальною програмою в групах учнів з однаковим рівнем здібностей (учні з однаковим рівнем здібностей навчаються в одній групі); позашкільна робота з обдарованими учнями (позакласні заняття, які розвивають здібності учнів; літні школи; класи менторів); “швидка стежка” (можливість раніше скласти екзамен; вивчення усіх або окремих предметів у старших класах); фінансова допомога – діяльність Національної академії здібних і талановитих дітей і молоді, яка ініціює різні проекти для обдарованих учнів, робота спеціальних шкіл, що реалізують цілі, пов’язані з індивідуалізацією навчання згідно з вимогами, потребами й здібностями учнів).

У школах Англії існує диференціація двох видів навчання: внутрішня й зовнішня. Зовнішня – виражається в різноманітності специфічних форм організації навчального процесу, основними з яких є: 1) розподіл учнів за рівнем здібностей на основі результатів тестів, співбесіди; 2) розподіл учнів на певному етапі навчання за їх здібностями з певного ряду предметів; 3) навчання у групах “змішаних” здібностей. Зміст внутрішньої диференціації полягає в тому, що учні відповідно до домінуючих у них засобів пізнавальної діяльності й на основі академічних успіхів з окремих дисциплін можуть бути об’єднані в тимчасові навчальні групи. Викорис-

тання в навчальному процесі двох видів диференціації сприяє посиленню пізнавальної активності учнів, підвищує їх взаємоконтроль і відповідальність, а робота вчителя спрямована на творчу підтримку учнів.

Для задоволення освітніх потреб обдарованих учнів застосовуються такі форми навчання:

Бендинг (banding – розподіл на полоси) – розподіл учнів певної вікової групи залежно від рівня інтелекту на три широкі полоси. Після закінчення початкової школи 25% учнів переводяться до верхньої полоси, 50% – до середньої та 25% – до нижньої. З одного боку, це крок до кращого забезпечення навчальних потреб усіх учнів, з іншого, навчання орієнтовано на середнього учня, а потреби обдарованих учнів (2–3%) задовольняються не повністю.

Стримінг (streaming – розподіл на потоки) – метод групування учнів за здібностями, за якого утворюється багато потоків, що надають можливість створювати більш однорідні групи, ніж за розподілу на полоси. Цей метод застосовується в середній школі на другому–третьому році навчання. Ураховуючи той факт, що обдаровані учні не завжди можуть знайти своє місце в системі, для них створюються спеціальні потоки з додатковими предметами, що забезпечують більш високий темп навчання.

Сетинг (setting – розподіл на сети, групи) – групування учнів з окремих предметів за результатами успішності. Учень може бути в першому сеті з природничих наук і в останньому – з математики. Англійські педагоги вважають сетинг найбільш ефективною формою навчання з декількох причин: по-перше, заняття дають змогу визначати зміст, форми й методи навчання згідно з рівнем здібностей учнів, узгоджувати складність навчального матеріалу з рівнем підготовки кожного учня; по-друге, однорідний склад учнів стимулює кожного з них до підвищення індивідуальних показників успішності, надає можливість порівнювати власні успіхи з успіхами інших; по-третє, обдаровані діти, потенціал яких виявляється не в усіх предметах, мають умови для розвитку свого потенціалу. Крім того, сетинг є найбільш гнучкою формою навчання, оскільки за результатами успішності учень може бути переведений в інший сет [1].

У 2005 р. у країні реалізовано програму, метою якої є ідентифікація 5–10% обдарованих учнів. Цій групі учнів запропонована спеціальна підтримка й допомога, використання новітніх методів навчання (метод стимуляції та прискорений розвиток). З 1999 року регулярно проводяться академії канікул, учні середніх шкіл відвідують окремі заняття в університетах; організуються та проводяться національні олімпіади. У 2009 р. Державний департамент зі справ дітей, шкіл та родини запровадив пілотажний проект для обдарованих учнів “National Challenge”. Його метою є висока якість освіти для всіх учнів, зокрема обдарованих; індивідуалізація навчання; розпізнавання потенціалу учнів з проблемами [4]. Програма передбачає співпрацю зі школами, ідентифікацію здібностей обдарованих учнів, підготовку професійно-педагогічних кадрів; співпрацю з місцевою владою; підтримку спеціальних колективів, які займаються проблемами обдарованих дітей. До завдань місцевих влад належать: співпраця зі шкільними колективами, які займаються обдарованими дітьми; призначення кваліфікованого опікуна, завданням якого є співпраця зі школами та підтримка колективу. Програма містить інтернет-платформу, на якій розміщено матеріал для учнів, учителів і місцевої влади.

Цікавою є програма “Day a Week School” (школа одного дня). Програма пропонує обдарованим учням заняття з математики, філософії, тренінги креативного

або логічного мислення. Батьки й учні високо оцінюють проект. На їх думку, виконання домашніх завдань вимагало участі та ентузіазму усієї родини, а діти опрацьовували власну стратегію навчання й отримували задоволення від самого процесу навчання. Учителі, які проводили заняття, організовували неформальні групи, обмінювалися досвідом та планами.

В Англії існують інституції, які підтримують обдарованих учнів: Національна асоціація допомоги обдарованим дітям в освіті (NACE – National Association for Able Children in Education) та Інститут освіти у Вестмінстері (Westminster Institut of Education). Заслуговує на увагу й детальне вивчення робота Національної асоціації допомоги обдарованим дітям в освіті. Вона була заснована у 1984 році і об'єднує вчителів, шкільну адміністрацію, батьків обдарованих учнів та дослідників. Ця інституція існує за рахунок спонсорських внесків, контрактів з державними організаціями на проведення конкурсів, випуск методичних матеріалів для шкіл. Організація випускає власний науково-практичний журнал “Educating Able Children”. Метою є розповсюдження інформації про особливості обдарованих учнів, їх потреби в навчанні; виявлення проблем у навчанні обдарованих та їх широке обговорення на національному та регіональному рівні; ініціація і підтримка спеціальних проектів у роботі з обдарованими учнями; організація тренінгів для вчителів; незалежна експертиза навчальних програм, проектів і матеріалів для розвитку обдарованих; організація щорічних національних і регіональних конференцій; випуск книг, пов'язаних зі шкільною практикою роботи з обдарованими. Важливим результатом є стимулювання уряду до створення національної програми роботи з обдарованими учнями на державному рівні.

У 2007 р. були створені дев'ять Центрів досконалості (“Excellence Hubs”), які виконують функції регіональних центрів для обдарованих і талановитих учнів. Відповідальними за роботу є заклади вищої освіти й місцеве самоуправління. Метою є задоволення освітніх потреб обдарованих учнів. У кожному центрі 10% місць є безкоштовними для обдарованих учнів з найбільш бідних родин [2].

Щодо підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями, то зміст роботи з обдарованими дітьми міститься в навчальних програмах підготовки майбутніх учителів. Деякі університети надають певний обсяг знань у межах магістерської підготовки. Учителі можуть підвищити свій професійний рівень на курсах. Традиційні курси для вчителів пропонує університет Брукса в Оксфорді, який має багату бібліотеку з методичними розробками конкретних занять з усіх шкільних предметів та позашкільної діяльності, відеоматеріали, комп'ютерні ігри та програми.

Подальшого вивчення потребують питання підготовки педагогів до роботи з обдарованими учнями в англійських школах.

Список використаної літератури

1. Образовательные модели и технологии работы с одаренными детьми [Электронный ресурс]. – Режим доступа: rastalant.ru/.../Образ_модели%20и%20технол_работы%20с%20одар...
2. Попова Л.В. Образовательные программы для одаренных в странах Европы [Электронный ресурс] / Л.В. Попова. – Режим доступа: psyjournals.ru/files/24498/psyedu_2009_n4_Popova.pdf.
3. Analiza rozwiązańsystemowych w obszarze poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego w krajach unii europejskiej i w krajach EFTA/EOG [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cmp3.ore.edu.pl/files/Analiza%20rozwiazan%20systemowych%20w%20UE_1_p.pdf.

4. Dyrda B. Badanie systemu pracy z uczniem zdolnym Raport z badania case study w Wielkiej Brytanii, Finlandii, Niemczech, Austrii i Czechach [Електронний ресурс] / B. Dyrda // GfK Polonia dla projektu “Оpracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu pracy z uczniem zdolnym”. – Режим доступа: http://www.bc.ore.edu.pl/Content/462/badanie_elemetnow_systemu_pracy_z_uczniem_zdolnym_raport_idi.pdf.

5. Wspieranie rozwoju uczniów zdolnych: specjalne rozwiązania stosowane w szkołach w Europie [Електронний ресурс]. (2008), tłum.E. Kolanowska, Warszawa, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji. – Режим доступа: <http://www.eurydice.org.pl/sites/eurydice.org.pl/files/zdolny.pdf>.

Стаття надійшла до редакції 13.09.2013.

Бочарова Е.А. Система работы с одаренными учениками в Великобритании

В статье рассмотрены современное состояние и особенности работы с одаренными учениками в Великобритании. Проанализированы принципы выявления и идентификации способностей одаренных школьников, определены направления современной практики обучения одаренных детей (индивидуализация, внутренняя и внешняя дифференциация обучения), рассмотрены эффективные формы обучения, используемые в английских школах (“бендинг”, “сеттинг” и “стриминг”). Подчеркнуты роль и важность в поддержке и развитии способностей одаренных учеников таких организаций, как: Национальная ассоциация помощи одаренным детям и Институт образования в Вестминстере.

Ключевые слова: одаренность, творчество, развитие, стратегия обучения, дифференциация, Великобритания.

Bocharova E. The system of the work with gifted schoolchildren in Great Britain

The present-day state and the peculiarities of the work with gifted schoolchildren in Great Britain are covered in the article. The author analyses the principles of education and identification of the capabilities of gifted schoolchildren, defines the directions of the modern practice of teaching gifted schoolchildren (individualization, internal and external teaching differentiation), examines the effective forms of teaching, which are used in English schools (“bending” – dividing schoolchildren of the given age group depending on the level of the intellect into three wide ranges, “setting” – grouping schoolchildren according to the progress results in different subjects and “streaming” – a method of grouping schoolchildren according to their capabilities, with the help of which a lot of streams enabling one to create more homogeneous groups than while dividing into ranges are formed).

The author reveals the role and importance of supporting and developing the capabilities of gifted schoolchildren of the following leading organizations: National Association for Gifted Children, the aim of which is information dissemination concerning the peculiarities of gifted children, their educational needs; problems detection in teaching the gifted and their detailed discussion on the national and regional level; initiation and maintenance of special projects while working with the gifted children; organisation of trainings for teachers; independent expertise of curricula, projects and materials to develop the gifted; organization of annual national and regional conferences.

Key words: natural gifts, creativity, development, strategy of teaching, differentiation, Great Britain.